

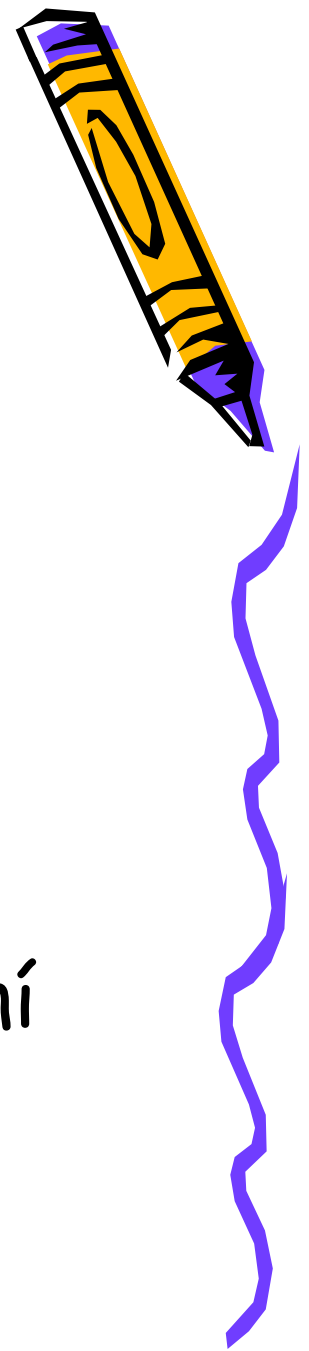
Vztah mezi funkční gramotností, kompetencemi a standards předškolního vzdělávání

Zora Syslová
Hradec Králové, 2012

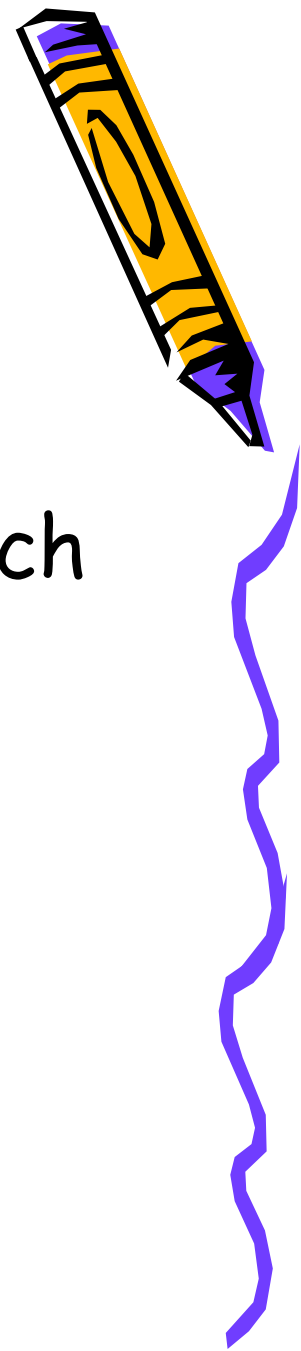
Obsah:

1. Vymezení funkční gramotnosti
2. Vztah mezi kompetencemi a jednotlivými oblastmi funkční gramotnosti
3. Funkční gramotnost versus standrady předškolního vzdělávání

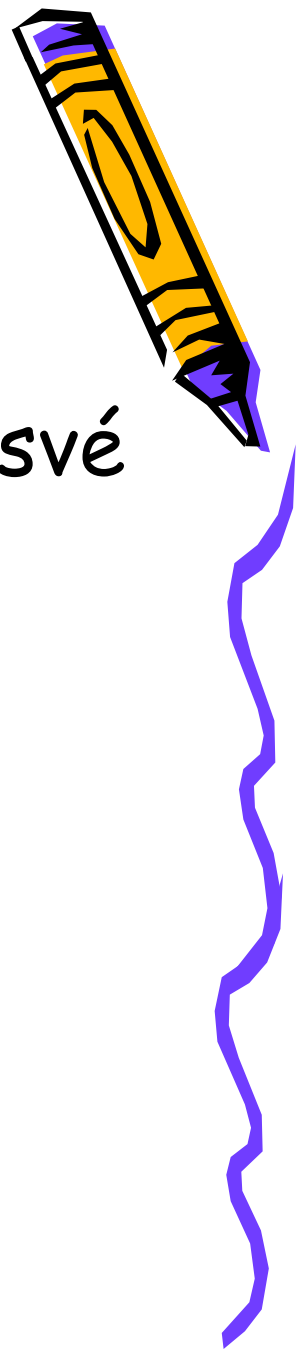

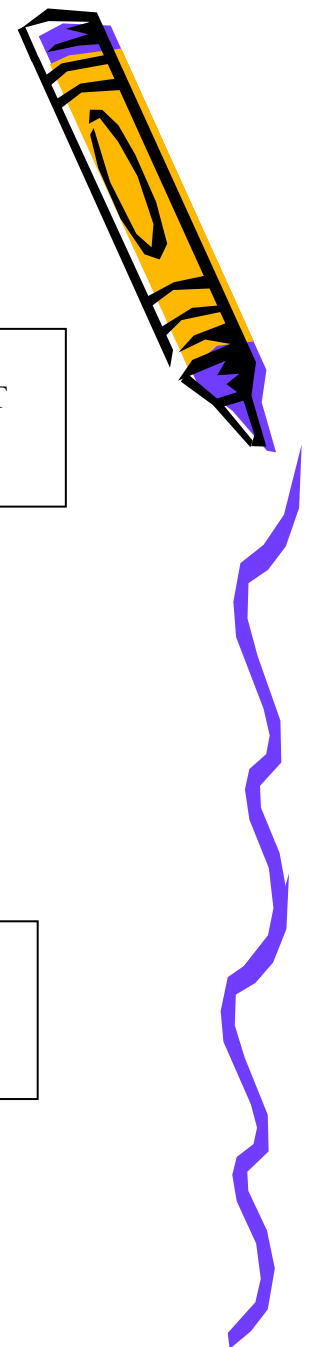
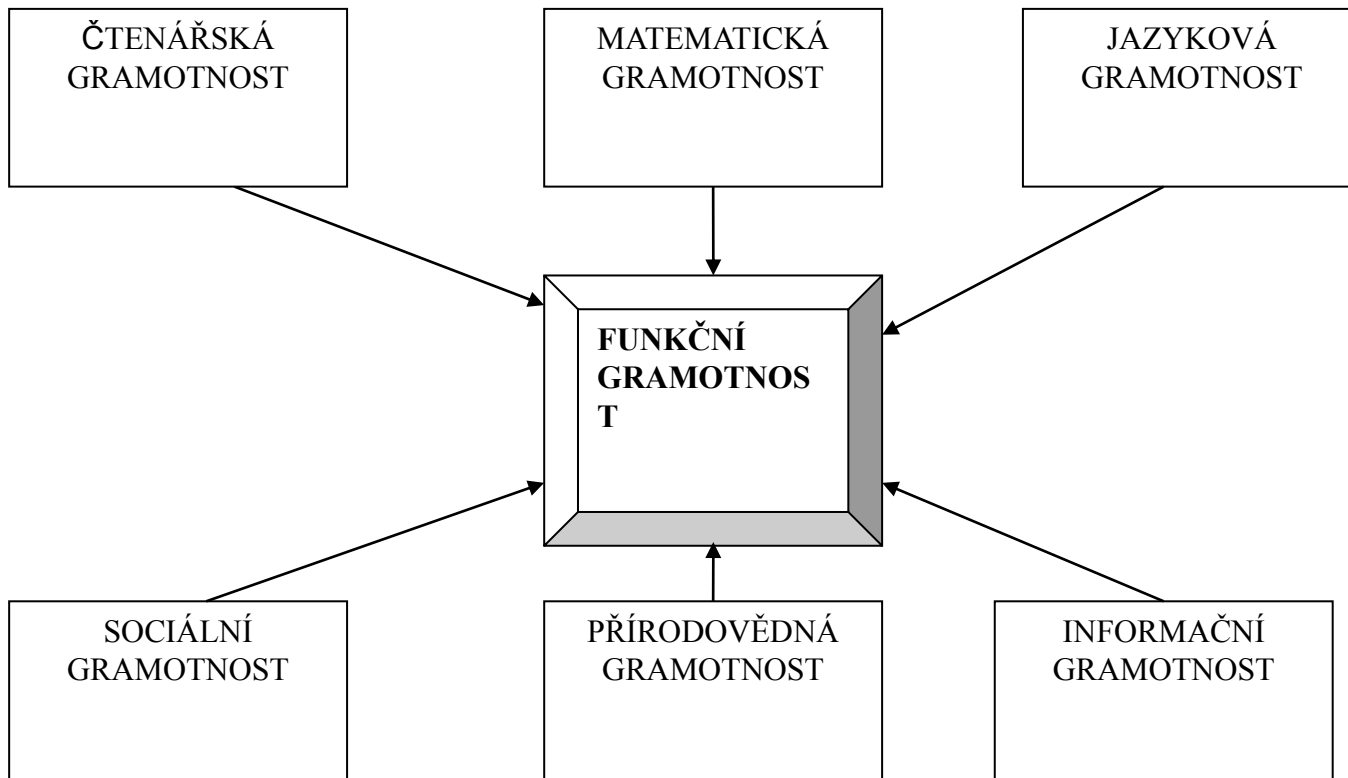
1. Vymezení funkční gramotnosti

Funkční gramotnost = schopnost jedince efektivně jednat v běžných životních situacích.

Gramotnosti jsou v MŠ rozvíjeny ve své elementární podobě tak, jak tomu dovoluje používání jazyka a úroveň myšlenkových operací dětí předškolního věku.

2. Vztah mezi kompetencemi a jednotlivými oblastmi funkční gramotnosti

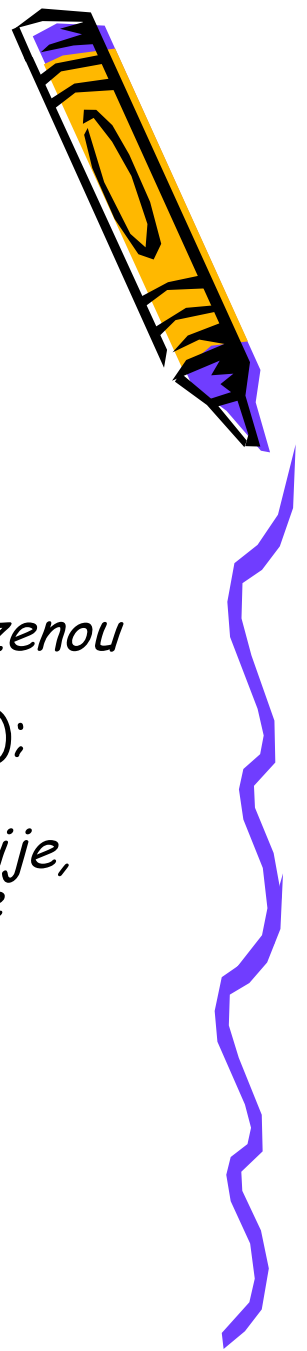

Čtenářská gramotnost - dítě ovládá dovednosti předcházející čtení a psaní (**KK komunikativní**)

Matematická gramotnost - soustředěně pozoruje, zkoumá, objevuje, všímá si souvislostí, experimentuje a užívá při tom jednoduchých pojmů, znaků a symbolů (**KK k učení**); při řešení myšlenkových i praktických problémů užívá logických, matematických i empirických postupů; pochopí jednoduché algoritmy řešení různých úloh a situací a využívá je v dalších situacích; zpřesňuje si početní představy, užívá číselných a matematických pojmů, vnímá elementární matematické souvislosti (**KK k řešení problémů**).

Gramotnost informační - dítě dovede využít informativní a komunikativní prostředky (knížky, encyklopedie, časopisy, počítač, audiovizuální technika, telefon atp.). (**KK komunikativní**)

Přírodovědná gramotnost

- má elementární poznatky o světě lidí, kultury, přírody i techniky, který je obklopuje, o jeho rozmanitostech a proměnách; orientuje se v řádu a dění v prostředí, ve kterém žije (KK k učení);
- všímá si dění i problémů v bezprostředním okolí, přirozenou motivací k řešení dalších problémů a situací je pro něho pozitivní odezva na aktivní zájem (KK k řešení problémů);
- zajímá se o druhé i o to, co se kolem děje, je otevřené aktuálnímu dění; ví, že není jedno, v jakém prostředí žije, uvědomuje si, že se svým chováním na něm podílí a že je může ovlivnit (KK činnostní a občanská).

Jazykovou gramotnost:

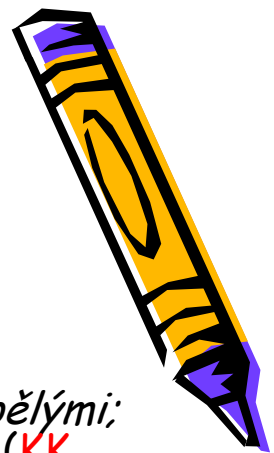

- klade otázky a hledá na ně odpovědi, aktivně si všímá, co se kolem něho děje; chce porozumět věcem, jevům a dějům, které kolem sebe vidí, poznává, že se může mnohému naučit, raduje se z toho, co samo dokázalo a zvládlo (**KK k učení**);
- ovládá řeč, hovoří ve vhodně formulovaných větách, samostatně vyjadřuje své myšlenky, sdělení, otázky i odpovědi, rozumí slyšenému, slovně reaguje a vede smysluplný dialog; dokáže se vyjadřovat a sdělovat své prožitky, pocity a nálady různými prostředky (řečovými, výtvarnými, hudebními, dramatickými apod.); své jazykové a řečové dovednosti je schopno dále zdokonalovat, rozšiřovat svou slovní zásobu a aktivně ji používat k dokonalejší komunikaci s okolím; ví, že lidé se dorozumívají i jinými jazyky a že je možno se jim učit, má vytvořeny elementární předpoklady k učení se cizímu jazyku (**KK komunikativní**);

Gramotnost sociální:

- v běžných situacích komunikuje bez zábran a ostychu s dětmi i s dospělými; chápe, že být komunikativní, vstřícné, iniciativní a aktivní je výhodou (KK komunikativní);
- dětským způsobem projevuje citlivost a ohleduplnost k druhým, pomoc slabším, rozpozná nevhodné chování; vnímá nespravedlnost, ubližování, agresivitu a lhostejnost; ve skupině se dokáže prosadit, ale i podřídit, při společných činnostech se domlouvá a spolupracuje; v běžných situacích uplatňuje základní společenské návyky a pravidla společenského styku; je schopné respektovat druhé, vyjednávat, přijímat a uzavírat kompromisy; napodobuje modely prosociálního chování a mezilidských vztahů, které nachází ve svém okolí; spolupodílí se na společných rozhodnutích; přijímá vyjasněné a zdůvodněné povinnosti; dodržuje dohodnutá a pochopená pravidla a přizpůsobí se jim; je schopno chápat, že lidé se různí a umí být tolerantní k jejich odlišnostem a jedinečným; chápe, že nespravedlnost, ubližování, ponižování, lhostejnost, agresivita a násilí se nevyplácí a že vzniklé konflikty je lépe řešit dohodou; dokáže se bránit projevům násilí jiného dítěte, ponižování a ubližování (KK sociální a personální);

má základní dětskou představu o tom, co je v souladu se základními lidskými hodnotami a normami, i co je s nimi v rozporu, a snaží se podle toho chovat; spoluvytváří pravidla společného soužití mezi vrstevníky, rozumí jejich smyslu a chápe potřebu je zachovávat; uvědomuje si svá práva i práva druhých, učí se je hájit a respektovat; chápe, že všichni lidé mají stejnou hodnotu (KK činnostní a občanská).

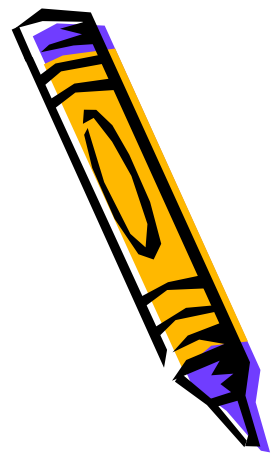

„Vysoce kvalitní raná péče vede k výrazně lepším výsledkům dosaženým v mezinárodních testech týkajících se základních dovedností, jako je například PISA a PIRLS.“

Evropská komise. Kvalitní systém předškolního vzdělávání a péče: nejlepší start do života pro všechny naše děti. Brusel, 2011

- ČŠI zjistila, že „v 69 % navštívených škol byl rozvoj dovedností předcházejících čtení správně zahrnut v koncepčních materiálech a vzdělávacích cílech, dokonce v 72 % MS byla přijata v uplynulých třech letech konkrétní opatření, která podle názoru vedení MS mohou pozitivně přispívat k rozvoji předčtenářských dovedností. Konkrétní strategii vedoucí k cílenému zvyšování úrovně předčtenářské gramotnosti si stanovilo 31,5 % MS.“¹

Tématická zpráva: Podpora rozvoje čtenářské gramotnosti v předškolním základním vzdělávání, [online]. Praha : ČŠI, 2011. Dostupné z WWW: <<http://www.csicr.cz>>. [cit. 2012-02-22] s. 6.

3. Funkční gramotnost versus standardy PV

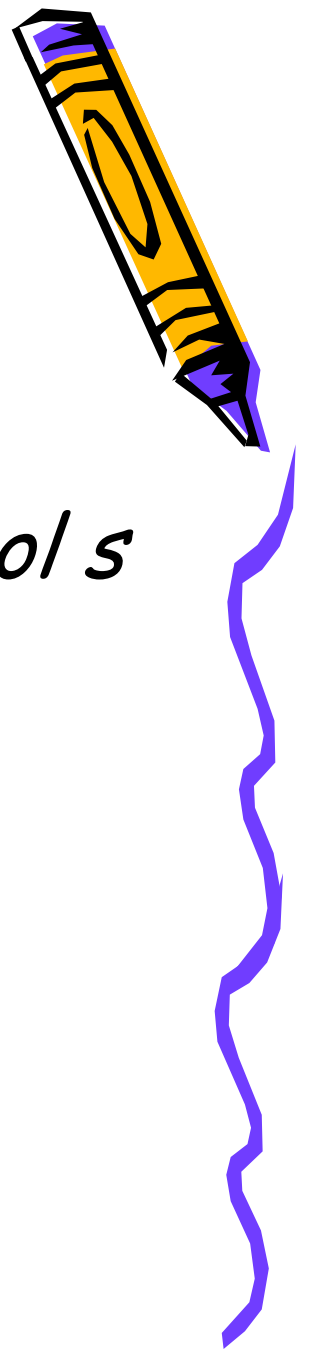
- rozlišit některé jednoduché obrazné symboly, piktogramy a značky, umět je používat (např. číst piktogramy, pochopit obrázkové čtení)
- rozpoznat některé grafické znaky s abstraktní podobou (např. zná některé číslice, písmena)
- postavit se zpříma a udržet správné držení těla po dobu vnější kontroly nebo přizpůsobit či provést jednoduchý pohyb podle vzoru či pokynů

Závěry:

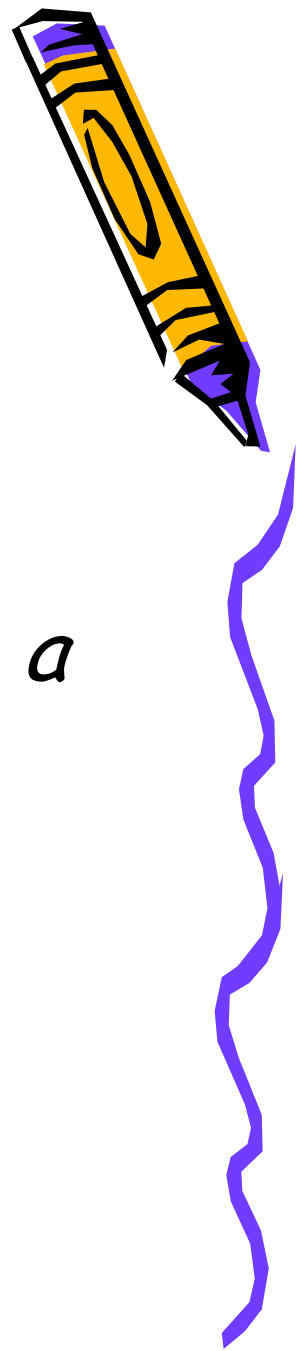
- Nepropojenost s činnostními dovednostmi
- Převažují znalosti a důraz kladený na kognitivní rozvoj
- Malý prostor pro spontánní činnosti dětí
- Důraz kladený na vnější kontrolu

*Mohou pomoci takto nastavené
standards učitelům mateřských škol s
odklonem od tradičního
transmisivního přístupu k
předškolnímu vzdělávání?*

*Pomohou zkvalitnit předškolní
vzdělávání tak, aby žáci ZŠ
dosahovali lepších výsledků v PISA a
PIRLS testech?*

